

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cavssa Helvetica Orthodoxae Fidei

Murner, Thomas

Lucernae, 1528

VD16 M 7034

D. Eckivs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29525

CONCLUSIO QVARTA.

huius seculi sanctos expendantur aut conuertantur. At quia eiusmodi expense longis temporibus in imagines fuerunt conuersae, detractaeque a uiuis dei templis, me iudice melius censeo, æstimoque deo gratius futurum, si in tales uiuas imagines uisissent conuersae, quas post se deus reliquerat, in pauperes uolo, timens nos neque deo neque sanctis in hoc bene complacuisse, sed in iram magis incitasse, quemadmodum & in ueteri testamento tales imagines uenerari sapientius prohibuerit. Quanto plus in nos irasci deus ipse posset qui de his nihil nobis præcepit, & si uellit per deum doctrinam, qua nos monet scrutari scripturas doceri, qua sufficenter informamur quæ sit dei uoluntas. Induxissemusque communem Christianorum turmam populi dei per scripturas in ueram cognitionem suæ gratiosæ uoluntatis, etiã in suorum beneficiorum misericordie eius, & oim quæ ex diuina gratia nobis obuenerunt, etiã ubi nã eum adorare & quærere deberemus. Ad instar huius etiã doceri potuissemus, ex sufficenti uerbi annũciatione quod in suis electis deus fuisset opatus, sufficissetque nobis quicquid fidei & charitatis Christi illis impẽdisset.

D. ECKIVS.

In nomine tuo dñe Ihesu Christe, Amen. Decidere patiar fidẽ inutilem causam non deseruentẽ, ante & post inductã, ad scripturas deueniens, quæ bene doctus dominus ex germanicis & Angliæ libellis & colloquijs induxit, quomodo Christus dixerit ueros adoratores in spiritu & ueritate adorare. Opinatur suo paruo intellectu ex hoc imagines non habendas impossibile ratus, si quem imago moneat & facit recordantem, non æque in spiritu deum adorare posse, quid enim impedit imago. Et dñi Henrici argumentum si bonum esset, nullus posset Christianorum orare, ois enim qui ad deum & ad crucifixum dñm Ihesum orationem facit, ipse in suo corde Christi sibi fingit imaginem, quomodo alioqui Christum adoraret. In scolis docemur intelligentem oportere fantasmata speculari. Nunc queso audite ad uetus peruenit testamentum Exo. xx.

Si quis

COLLATIO XLIII.

Si quis literas aut dñi sui mandatū falsarit, iniuste ageret, quāto maioris iniuriæ dñs Henricus obnoxius est, qui in tanta uirorum doctorum congregatione, uerbum dei falsificat. Sed noua fides oportet ut sibi nouas fingat scripturas, ut hinc eius error firmet. Verba de imaginibus sic in germanicū est interpretatus, ante eas ne quis se inclinēt, flectat, ne quis eas honoret, adoret, quod in scripturis nusq̄ cōperiet, Hebraicis, Chaldaicis, Græcis siue Latinis, apud fratrem uero suum in Christo Zwingliū hoc reperiet. Ut aut̄ breuitati studeam, huic dicto breuiter respōdeo, unicū ibi esse præceptū, in quo se deus uenerari præcipit, adorari, & idolatriā interdici. Ideoq̄ quum imagines interdicit, exponit quare fieri non debeant, in hūc scilicet finem, ne adorent, exhibeaturq̄ illis diuina reuerentia. Hoc aut̄ ut uerū sit in scripturis reperiet, Leui. xxvi. quas met ipse dñs Henricus induxit, & identidem falsauit. Non facietis uobis idola &c. ut adoretis ea, quis tam uelit esse stultus ut Iudæos credat nullas habuisse imagines uel fecisse, habuerunt enim propriā monetā, sicut siclos, supra quas imagines urnæ & mannae cuderant & uirgam Aaronis, sed & monetā habebant peregrinā, super qua dño ostenderant imaginem Cæsaris in Matthæo. Ex quo clare apparet error Zwinglij, qui duo hic præcepta facere nitit̄, ne scilicet imagines faciant, & quod non adorent. Quum enim ter mille artis non nisi decem præcepta fuerint dei, Moisi tradita, tam est Zwinglius ingenio acuto, ut ex decem undecim faciat. Ut aut̄ dñs Henricus se errasse uideat, in manus assumat dictū iam allegatum Leuit. xxvi. ibi nāq̄ præcepit deus ne qua statua aut insignis aliquis lapis erigat̄, quum tamē unū Iosue sub quercu erexit, Iosue xxiiij. Sed & probus Sāmel, pri. lib. Reg. viij. cap. lapidē erexit, & hunc nominauit lapidē adiutorij, qui tamen non iniuste egerūt. Hoc nempe factum non fuerat, ut iuxta idolorum cultū adoraret, imagines pro se ipsis non adoramus. Nullus inq̄ tam est simplex quin lapides, ligna, argentū &c. cognoscat.

CONCLUSIO QVARTA.

cognoscat, sed ut ecclesia docet, oratio nostra tendit in id quod imaginatur seu figuratur. Nunc ultra iterum scripturas falsificat, Exo xx. Non me facietis, hoc me per Zwinglium est additum, ubi hic contra domini faciunt preceptum Deut. & Apoc. Nihil ad detis, hoc tamen ipsi uerbum addunt, quod totam sententiam falsificat, nihil enim ibi aliud interdicit, ne deos sibi faciant argenteos siue aureos, sed hi idola sunt. Tertio introducit Deute. vij. quod altaria & imagines gentium destruerent, bene erat & rectum, idola namque fuerant. Vult igitur dominus Henricus ex se suisque progenitoribus, ex omnibus denique probis Christianis ferme mille quingentorum annorum facere idolatras. Tam se doctum reputat & eruditum, ut credere ausit tot annis tot doctos, tot sanctos Christianos scripturas non bene intellexisse, sed ipse intelligat, magna in eo esset presumptio & audentia, a qua merito abstinere deberet. Dicit quoque multa eiusmodi in ueteri testamento esse, uerum dico contra idolorum imagines. At ibi in omnibus & totis scripturis nusquam reperit uel iota unicum prohibens imagines memoratiuas & monitorias, siue doctrinales Christianorum, procul dubio hoc si in scripturis fuisset uctum, probi Christiani apostolorum tempore & martyres non fuissent ausi, quum tamen diuus Athanasius scribat imaginem crucifixi domini, a S. Nicodemo uenerit, quam Iudei transixerunt, effluxeritque miraculosus sanguis in ciuitate Beripto undecima die Nouembris. Hic queso notate imagines a sanctis originem habuisse, sanctosque illis usi fuisse, a dei omnipotentia ueneratas a beatissimo patre Athanasio scriptis perditum, multique Iudeorum ob hoc ad Christi fidem conuersos, quomodo ergo quis dicere potest nostrae causae, hoc non deseruire, quum Christi imago tam efficaciter confirmat. Ultra epistolam Iohan. inducit quasi imagines prohibentem, iterum scripturas falsificat, nam graece & latine idola prohibet, ideoque & falsis scripturis expugnare non potest ueras dei & sanctorum imagines. Quod autem neque imagines faciendae sint adducit Deut. xxvij. preceptum

CONCLUSIO QVARTA.

fuisse leuitis, quod alta uoce pronuntiarent, hunc maledictū esse hominē qui imagines faceret, & has in locū secretū reponeret. Dico dñe Henrice quomodo hic deciditis a fratre uestro in Christo Sebastiano curiæ magisterulo, qui in Thuriensi colloquio præsidens admiserat quencp̄ domi se secreto habere posse imaginē crucifixi, sed ad textū redeo, iterū sibi de idolis loquit, quod ut uerū sit, textus se specificat, quas prohibeat imagines, quas scilicet faciunt artifices, & abominatio erāt apud deū, alioqui pictores non fuissent, neq; xij. leones Salomon ipse fecisset ad thronū suū, Paralip. ix. Neq; fuisset ausus aurifaber quisq; auiculā ad poculū aliquod fabrefacere neq; insignia quæpiā depingere. Aestimat se domi prædicare argumentū ludæ, contra Magdalēnā adferens, ut hæc tam præciosa in pauperes expendant. Respondeo quid iuuat pauperes parrochū in Gās tabulā illam tam nobiliter & sumptuose depictā, flammis exussisse. Tam ne est dñs noster mundo parcus, ut tantæ non supersint diuitiæ huic orbi, multa sunt olim in diuinū cultū profusa, cum quibus nihilominus & pauperibus est erogatū. Immensas diuitias Salomon in templum prodegit, in quo tamen nihil aliud quam simplex cœlestis fuerat panis, sicut iij. Reg. habet vi. & vij. capitibus. Omne em̄ ex auro erat & lignis præciosis, quanto plus nos tenaces esse debemus erga deum in templis Christianorū, in quibus uiuus est panis cœlestis, sacro sanctum corpus Christi Ihesu. Vetus extat prouerbū, unum facere, & aliud non omittere. Dñs uero Henricus si utiq; in pauperū subuentionē prædicare uelit, docebo eum ut homines moneat egentibus erogare, deo nō ob id parcī neq; tenaces, sed neq; templis, doceat aut̄ exuestiū superfluitate, uoracitate & gula cibi potusq; & eius modi pessimis rebus pauperibus subuenire, ex eo dupliciter benefacturi, a malo scilicet abstinentes, & nihilominus quæ dei sunt deo dātes. Non est bonū dñm Henricū opinari, quale opus præstet seu melius sit, hoc inc̄q; deus nouit. Audite rāmen

CONCLUSIO QVARTA.

men eius temerariū sermonē, audens dicere deum in nostris imaginibus Christianis nullā habere cōplacentiā, quis hoc ei retulit, sacræ literæ non contradicunt, & profecto (ut reor) nullas e cœlo literas super ea re excepit. Ad unū indicat argumentū deum non præcepisse ut imaginēs fiant, ideo non sunt faciendæ. Hoc pro cornuto & forti semper argumēto est habitum apud novos Christianos, usq; ad rebaptisatorū aduentum, ibi illis perspecta est hanc arguendi formā nihil ualere. Quare dñs Henricus hac forma uti nō debet, ubi enim Christus præcepit puerulos seu infantes baptisandos, adhuc tamē baptisantur. Vbi præcepit diem dñicum feriari, & tamen feriatur. Quod aut dominus Henricus Christum inducit Iohannem quinto dicentem, Scrutamini scripturas, nihil ad suū deseruit propositū. Ibi enim Christus ad uetus indicauit testamentum quod de se testimoniū præbeat. Ideoq; dilecte mi domine Henrice, æque potest uerbū dei in ecclesia induci, in qua sunt imaginēs, ac in uacua inani & in deuota Iudaica ecclesia, in qua tamen plures fuere imaginēs quam nunc sunt in uorū Christianorum ecclesia.

HENRICVS LINCK.

Primo inducit doctor Eckius, quod plerūq; inducam ad causam nō deseruiētia, sufficiētē induxi, & si putet ipse ea duraxat contra idola esse ueteris testamenti. Dico hæc uerba Idolum, Simulachrū posse in germanicum interpretari pro imaginibus. Longo enim tempore uidimus imaginēs nunc apud nos in magna reuerentiā haberi, quippe quod illis inclinatum fuerat, fueruntq; inuocata & adorata, quasi una imago plus gratiam conferat quam altera, quod iam oculis est cernere, multa bona illic deportata, ubi aliquando miraculum factum est. Ibi enim creditum est, eum sanctū quem illic uenerandū extulerunt, hanc habere uirtutem & gratiā, ut operatis nostris subuenire possit. Quinq; deus omnipotens idolatriam prohibuerit in ueteri lege, etiā & apud nos hūc

Cc ij